REFORMA INSTITUȚIILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT SECUNDAR GENERAL: ASPECTE ECONOMICE ŞI SOCIALE

Anastasia PETROV, Facultatea de Sociologie şi Asistență Socială

In recent years education system has passed through several reforms that have aimed to modernize the education, to create the conditions for free development of each individuals and formation of personalities that will be able to adapt to the changing conditions of life. The article reveals the difficulties of the optimization process of schools in the Republic of Moldova, the social and economic aspects.

În ultimii ani, sistemul educațional din Republica Moldova a trecut prin mai multe reforme, care au avut drept scop modernizarea învățământului, crearea condițiilor pentru valorificarea potențialului maxim al fiecărui copil, dezvoltarea liberă, armonioasă a fiecărui individ şi formarea personalității care se va putea adapta la condițiile în schimbare a vieții. Reforma sistemului educațional care a început în 2009 are drept scop asigurarea accesului fiecărui copil la educație de calitate şi la o *şcoală prietenoasă*.

Starea tehnică a încăperilor instituțiilor de învățământ din Republica Moldova, baza materială, dotarea încăperilor şi condițiile existente în cadrul acestor instituții reprezintă o problemă actuală pentru statul nostru. O mare parte din clădiri sunt deteriorate, şcolile nu dispun de sisteme de încălzire centralizată şi facilități sanitare adecvate.

Numărul cadrelor didactice s-a diminuat de la 42,4 mii, în anul 2000-2001, la 37,4 mii, în anul 2010-2011, iar numărul cadrelor didactice de vârstă pensionară a crescut de la 6,6%, în anul de studii 2001-2002, la 19,6%, în anul de studii 2010-2011. Din cauza condițiilor inadecvate ale infrastructurii şcolare şi a salariilor mici, numărul tinerilor specialişti care se angajează este nesemnificativ.

De la începutul anului de studii 2012-2013 au fost optimizate 110 instituții de învățământ preuniversitar de pe tot teritoriul țării, 57 de şcoli au fost închise, din necesitatea „eficientizării şi optimizării cheltuielilor". Dacă în anul de învățământ 2005-2006 în 1.558 de şcoli din republică învățau 519.027 de elevi, în anul de învățământ 2010-2011, în 1.489 de şcoli învață 396.488 de elevi, mai puțin cu 122.539 de elevi.

Optimizarea este un proces promovat din considerente economice. Managerii instituțiilor evidențiază că anume acest criteriu este unul de bază, din cauza căruia instituțiile sunt închise − „…învățau 54 de elevi, deşi clădirea

este prevăzută pentru un număr de zece ori mai mare…*"(*IA_1). Întreținerea unei clădiri întregi pentru un număr mic de elevi este irațională şi organizarea unor clase comune este în detrimentul elevilor.

De când a început procesul de optimizare a instituțiilor de învățământ nu doar managerii şcolilor au temeri, ci şi cadrele didactice. Aceştia se tem că, odată ce şcoala se va închide, ei pot să-şi piardă locurile de muncă: „Am doi copii, soțul munceşte cu ziua pe unde găseşte de lucru. Banii pe care îi câştig sunt singura noastră sursă sigură de venit. Dacă rămân fără loc de muncă nu îmi imaginez cum ne vom descurca" (IA_3). Este imposibil ca toate cadrele didactice să fie antrenate în activitatea şcolii în care au fost orientați elevii instituției închise.

După reformarea unor instituții şi lichidarea celor cu număr mic de elevi, şcolile s-au ales cu un buget mult mai mare cu ajutorul căruia pot să-şi acopere necesitățile: „*Bugetul pentru un copil este de 5021 de lei pe an şi este suficient pentru a asigura transportul copiilor care vin din alte localități. Cheltuim 10000 de lei lunar pentru transport. Cu toate acestea, am reuşit şi să economisim. Astfel, am cumpărat mobilier şi un boiler pentru a avea apă caldă pe timp de iarnă*" (IA_2). Unii manageri chiar reuşesc să facă unele economii, astfel încât să poată crea condiții mai bune în cadrul instituției educaționale.

Lichidarea şcolilor în unele localități ar genera probleme în ceea ce priveşte absenteismul şcolar, în special acest fapt se poate acutiza în localitățile rurale. Dacă în oraşe distanța dintre şcoli nu este semnificativă, atunci în mediul rural copiii din satele vecine uneori trebuie să petreacă ore până a ajunge la şcoală şi acest fapt reprezintă o încercare serioasă pentru ei. Absenteismul, inclusiv abandonul şcolar, poate fi generat şi de faptul că elevii nu se pot adapta rapid la alt colectiv de copii, alte condiții, cerințe − „Mulți copii din familiile afectate de sărăcie, cele dezorganizate sau copiii lăsați în grija rudelor pur şi simplu nu vor să meargă la şcoală…" (IA_3).

Până la reforma în sistemul de învățământ, frecvența în mediul rural era mult mai slabă decât în mediul urban, aceasta fiind datorată muncilor în câmp, lipsei părinților etc., dar odată ce şcoala nu va mai fi aproape de casa copilului, atunci riscăm să ne trezim cu un indicator al absenteismului şcolar care va fi în continuă creştere.

Pe lângă dificultățile care apar din partea nedorinței copiilor de a merge la o şcoală nouă, unii părinți se opun reformei şi nu permit copiilor să frecventeze o altă şcoală. Primul argument al părinților nonconformişti ar fi depărtarea mare a şcolii de casă, iar al doilea − cheltuieli mai mari pentru întreținerea copilului.

De când a început procesul de optimizare a instituțiilor de învățământ, cadrele didactice din şcolile mici au temerea că, odată ce şcoala se va închide, îşi vor pierde locul de muncă − „Am doi copii, soțul munceşte cu ziua pe

unde găseşte de lucru. Banii pe care îi câştig sunt singura noastră sursă de venit. Dacă rămân fără loc de muncă nu îmi imaginez cum ne vom descurca" (IA_3). Este imposibil ca toate cadrele didactice să fie antrenate în activitatea şcolii în care au fost orientați elevii instituției închise. Unii sunt angajați, însă din păcate majoritatea cadrelor didactice sunt nevoite să-şi caute alt post de muncă. Respectiv, majoritatea percep închiderea şcolii ca fiind moartea satului, deoarece şcoala este privită ca un pilon de bază pentru un sat şi, respectiv, închiderea acesteia este în dezavantajul nu doar a cadrelor didactice, managerilor instituțiilor de învățământ, dar şi a tuturor locuitorilor satului − „satul îşi va pierde … şi singurul centru educațional şi cultural din localitate" (IA_3).

Atenția maximă ar trebui totuşi orientată spre a face tot posibilul ca elevii să colaboreze mai mult în scopul dezvoltării un spirit de echipă, astfel, depăşindu-se distanța existentă între copii, elevii din şcoala optimizată îi percep pe colegii lor drept persoane vesele şi bune, însă totuşi există un grup care nu a reuşit să-i accepte pe aceştia şi, deocamdată, nu sunt gata să-i primească în cercul de amici: „colegii mei sunt iritanți". Această problemă ar trebui să fie în vizorul psihologului şi, nu în ultimul rând, al cadrelor didactice care ar trebui să-i implice cât mai mult pe copii în activități de grup, astfel depăşind confruntarea respectivă.

Indicatorii statistici şi rezultatele studiului demonstrează foarte clar inevitabilitatea şi necesitatea reformei de optimizare a sistemului educațional național, chiar dacă schimbările care au survenit în urma implementării reformei produc pe lângă efecte pozitive şi diverse efecte negative, precum supraîncărcarea claselor, lipsa transportului şcolar, disponibilizarea unui număr mare de cadre didactice, confruntările între părinți şi managerii instituțiilor etc. Optimizarea şcolilor va asigura accesul copiilor la un proces educațional calitativ, iar pentru a minimaliza efectele negative provocate de reforma structurală este nevoie ca autoritățile şi instituțiile responsabile de acest fapt să asigure şi să monitorizeze acest proces şi să nu admită ca reforma să încalce drepturile copiilor, angajaților etc.

Pentru a eficientiza procesul de optimizare a instituțiilor de învățământ se recomandă următoarele:

– Oferirea resurselor financiare pentru o mai bună dotare a instituțiilor de învățământ cu mobilier, aparataj necesar, echipament sportiv, materiale didactice, materiale ilustrative care vor fi în beneficiul elevilor. În momentul în care vor fi create condiții mai bune pentru elevi, atunci va creşte semnificativ calitatea serviciilor educaționale.

– Oferirea unor cursuri de formare psihologică pentru cadrele didactice prin intermediul cărora aceştia să învețe tehnici noi în lucru cu elevii (în special pentru şcolile de circumscripție unde vin copii din diferite localități),

aceste cursuri ar facilita lucrul cu elevii noi şi ar ajuta la o mai bună integrare a elevilor în colectiv nou.

– Organizarea unor cursuri pentru managerii instituțiilor de învățământ şi contabililor care activează în aceste instituții, prin care aceştia să dobândească deprinderi noi pentru a putea autogestiona de sine stătător instituția în fruntea căreia se află.

– Propunerea unui grafic optimal al transportului şcolar astfel încât copiii să poată participa la activități extracurriculare, bibliotecă etc.

Recomandat
Diana CHEIANU-ANDREI, dr., conf. univ.